

LAUSUNTOPALVELUN VASTAUS

Rantasalmen kunta

Lausunto: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle matkailijaverolaiksi

Viite: VN/35084/2025-VM-157 – Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi matkailijaverolaiksi

Vastaanottaja: Valtiovarainministeriö

1. Yleistä

Rantasalmen kunta on noin 3 200 asukkaan maaseutukunta Etelä-Savossa. Matkailu on kunnalle tärkeä elinvoimatekijä, ja sen kehittäminen on kirjattu elinkeino-ohjelmaan 2026–2029.

Rantasalmen kunta suhtautuu myönteisesti esitettyyn matkailijaverolakiin ja pitää sen perusratkaisuja oikeansuuntaisina: veron vapaaehtoisuus kunnille, arvoperusteinen laskentamalli sekä Verohallinto veroviranomaisena ovat perusteltuja valintoja. Kunta esittää seuraavat tarkentavat kannanotot jatkovalmistelua varten.

2. Hallintotaakka kunnille

Esityksen 9 §:n mukainen kunnan ilmoittamisvelvollisuus on toimiva ratkaisu: veroprosentti ilmoitetaan Verohallinnolle samassa yhteydessä kuin muut kunnalliset veroprosentit. Kunta pitää tärkeänä, että tämä jää myös käytännössä kunnan ainoaksi veloitteeksi veron toimeenpanossa.

Esityksessä todetaan (s. 16 ja 17), että veron käyttöönotosta aiheutuu kunnille hallinnollista työtä päätöksenteossa, tiedottamisessa ja vaikutusten seurannassa. Kunta katsoo, että tiedottamis- ja ohjeistamisvastuu tulee kuulua Verohallinnolle. Verohallinnon tulee tuottaa verovelvollisille ja matkailijoille selkeä, ajantasainen ohjeistus ennen lain soveltamisen alkamista ilman, että kunnat joutuvat toimimaan välikätenä.

Kunta edellyttää, että Verohallinnon järjestelmävalmius, mukaan lukien OmaVero-palvelun matkailijaveroilmoittaminen, on varmistettu ennen lain voimaantuloa 1.3.2027. Tämä on edellytys sille, että kunnat voivat tehdä käyttöönottopäätöksensä luotettavaan tietoon perustuen osana vuoden 2027 talousarviomenettelyä.

3. Hallintotaakka elinkeinonharjoittajille

Matkailijaveron luonteeltaan arvonlisäverotyyppinen läpikulkuerä: majoittaja perii veron asiakkaalta ja tilittää sen Verohallinnolle oma-aloitteisesti. Tämä on oikea lähtökohta. Esityksen 7 §:n mukainen poikkeus ilmoitusvelvollisuudesta, eli ilmoitus annetaan vain toimintakausilta, on kausiluonteisen matkailun kannalta keskeinen ja ehdottoman tärkeä ratkaisu.

Koska arvoperusteinen malli perustuu majoituksen kokonaishintaan, joka on jo nykyisin kirjanpito- tai muistiinpanovelvollisuuden piirissä (esityksen s. 31), erillisen uuden tietosisällön keräämistä ei periaatteessa pitäisi syntyä. Kunta edellyttää, että tämä toteutuu myös käytännössä: OmaVero-ilmoittaminen tulee olla teknisesti toteutettavissa ilman erillisiä räätälöintejä majoitusohjelmistoihin. Verohallinnon tulee tuottaa pieniä toimijoita varten selkeät ohjeet veron laskemisesta, perimisestä ja tilittämisestä.

Veron erittely asiakkaan laskulle tai kuitille on välttämätöntä sekä läpinäkyvyyden että verovelvollisen kirjanpidon kannalta. Verohallinnon tulee ohjeistaa erittelykäytäntö yksiselitteisesti kaikille majoitustyypeille.

4. Digitaaliset alustat ja järjestelmäveloitteet

Esityksen 5 §:n mukaan verovelvollinen on aina majoittaja, eli se taho, jonka hallinnassa majoitusyksikkö on. Digitaalisen alustan kautta välittyvässä majoituksessa verovelvollinen on siten yksityinen mökinhaltija tai muu majoittaja, ei alusta. Kunta pitää verovelvollisuuden kohdentamista majoittajalle periaatteessa oikeana, mutta toteaa, että se synnyttää käytännön ongelman, johon esitys ei tarjoa ratkaisua.

Digitaalinen alusta (Airbnb, Lomarengas, Booking.com ja vastaavat) on käytännössä se taho, joka laskuttaa asiakasta ja hallinnoi maksuliikennettä. Yksityinen mökinhaltija ei pysty teknisesti erittelemään tai perimään matkailijaveroa asiakkaalta, ellei alusta mahdollista tätä omassa järjestelmässään. Nykyisellään alustoilla ei ole tähän velvoitetta eikä välttämättä valmiutta.

Tämä johtaa kahteen ongelmaan samanaikaisesti. Yksityinen majoittaja on verovelvoitteen kohteena ilman käytännön välineitä sen täyttämiseen. Samalla alusta voi toimia täysin veron ulkopuolella ilman vastuuta. Lopputuloksena osa matkailumarkkinasta jää tosiasiallisesti veron ulkopuolelle, mikä vääristää kilpailuasetelmaa rekisteröityjä majoitusyhtiöitä vastaan. Kunta pitää tätä esityksen merkittävimpänä rakenteellisena puutteena.

Kunta esittää, että lain jatkovalmistelussa selvitetään kaksi vaihtoehtoista ratkaisua.

- Alustoille säädetään velvollisuus teknisesti mahdollistaa matkailijaveron lisääminen asiakkaan laskulle ja erittely maksutapahtumaan niissä kunnissa, joissa vero on käytössä. Verovelvollisuus säilyy majoittajalla, mutta alusta toimii veron perimisen teknisenä välineenä samoin kuin se jo nyt toimii maksujen välittäjänä. Tämä vastaa käytäntöä useissa Euroopan maissa, joissa alustat tilittävät matkailijaverot suoraan viranomaisille.
- Vaihtoehtoisesti alustoille säädetään toissijainen verovelvollisuus tai tilitysvastuu tilanteissa, joissa ne toimivat maksujen välittäjinä. Tämä yksinkertaistaisi järjestelmää merkittävästi ja parantaisi valvottavuutta. Alustat ovat jo DAC7-direktiivin nojalla velvollisia raportoimaan Verohallinnolle alustojen kautta tapahtuneesta majoitustoiminnasta, joten tietopohjaa on olemassa.

Ilman alustoihin kohdistuvaa järjestelmävelvoitetta tai tilitysvastuuta lain 5 §:n verovelvollisuus jää yksityisten majoittajien osalta käytännössä toteutumatta. Tämä tulee ratkaista ennen lain voimaantuloa.

5. Soveltamisalan yksiselitteisyys eri matkailutuotteiden osalta

Esityksen 2 §:n mukainen majoitusyksikön määritelmä on tarkoituksellisen laaja kattaen huoneet, huoneistot, mökit, leirintäpaikat, ajoneuvo- ja venepaikat sekä muut majoitukseen käytettävät tilat. Kunta pitää laajaa soveltamisalaa periaatteessa oikeana yhdenvertaisuuden kannalta. Käytännön soveltamisessa on kuitenkin rajanvetotilanteita, jotka voivat johtaa toimijoiden tosiasialliseen eriarvoisuuteen, ellei niihin oteta kantaa Verohallinnon ohjeistuksessa ennen lain soveltamisen alkamista.

Kunta nostaa esiin seuraavat konkreettiset rajanvetokysymykset, jotka ovat olennaisia Etelä-Savon tyypisessä matkailukunnassa.

- Ohjelmapalvelupaketit: jos majoitus sisältyy kiinteästi safariin, kalastusretkeen tai muuhun elämyspakettiin, kohdistuuko vero 6 §:n mukaan vain majoitusosuuteen vai koko paketin hintaan? Paketin hinnan osittaminen voi käytännössä olla vaikeaa, ja tulkinnanvaraisuus asettaa pakettituotteita tarjoavat toimijat epätasa-arvoiseen asemaan verrattuna pelkkää majoitusta myyviin.
- Leirintäalueiden mobiilimajoittuminen: 2 §:n majoitusyksiköihin kuuluvat leirintäpaikat ja ajoneuvojen paikoitusalueet. Onko pelkkä telttapaikka tai matkailuauton sähköpiste veronalainen yhtäläisesti mökin tai hotellihuoneen kanssa? Tähän tarvitaan selkeä soveltamisohje.

Kunta edellyttää, että Verohallinto julkaisee kattavan soveltamisohjeistuksen eri majoitustyypeistä selkeine esimerkkineen hyvissä ajoin ennen 1.1.2028. Ohjeistuksen puuttuminen tai myöhäinen julkaiseminen lisää elinkeinonharjoittajien hallinnollista epävarmuutta ja voi johtaa erilaisiin soveltamiskäytäntöihin.

6. Verotulojen käyttö matkailun kehittämiseen

Esityksen mukaan matkailijavero on yleiskatteellinen tulo ilman käyttötarkoitussidonnaisuutta. Kunta ymmärtää tämän oikeudellisen lähtökohdan. Kansainvälisten esimerkkien perusteella useimmissa maissa verotuotot kohdennetaan kuitenkin matkailun kehittämiseen ja infrastruktuuriin. Norjan vuoden 2025 puitelaki edellyttää kunnilta jopa etukäteisen suunnitelman maksutuottojen käytöstä ennen veron käyttöönottoa.

Rantasalmen kunnan tavoitteena on suunnata matkailijaverosta kertyvät tulot ensisijaisesti matkailun kehittämiseen kunnan alueella. Vero on matkailijalle ja elinkeinonharjoittajalle perusteltavissa vain, jos sen tuottama hyöty näkyy konkreettisesti matkailualueen palveluissa ja infrastruktuurissa. Kunta esittää, että hallituksen esityksen perusteluihin kirjataan selkeä tavoitekirjaus verotulojen suuntaamisesta matkailun kehittämiseen, vaikka tulojen käyttötarkoitussidonnaisuutta ei oikeudellisesti vahvisteta.

7. Yhteenveto

Rantasalmen kunta kannattaa matkailijaverolain säätämistä. Lain toimivuus edellyttää neljän asian ratkaisemista jatkovalmistelussa.

- Hallintotaakka minimoidaan sekä kunnille että elinkeinonharjoittajille. Kunnan ainoa tehtävä on ilmoittaa veroprosentti (9 §). Elinkeinonharjoittajan velvoite rajoittuu veron perimiseen asiakkaalta ja tilittämiseen OmaVeroon arvonalisäveron tilitykseen rinnastuvalla tavalla. Verohallinto vastaa tiedottamisesta, ohjeistuksesta ja valvonnasta.
- Digitaalisille alustoille säädetään velvoite teknisesti mahdollistaa veron periminen ja erittely asiakkaan laskulle niissä kunnissa, joissa vero on käytössä. Ilman tätä velvoitetta 5 §:n verovelvollisuus jää yksityisten majoittajien osalta käytännössä toteutumatta ja kilpailuasetelma vääristyy rekisteröityjen majoitusyritysten vahingoksi.
- Soveltamisala määritellään yksiselitteisesti. Verohallinnon ohjeistus kattaa ennen lain soveltamista kaikki keskeiset matkailutuotetyypit, erityisesti ohjelmapalvelupaketit ja leirintäalueiden mobiilimajoittuminen, jotta toimijat eivät ole eriarvoisessa asemassa tulkinnanvaraisuuden vuoksi.
- Verotulot suunnataan matkailun kehittämiseen. Hallituksen esityksen perusteluihin kirjataan tavoitekirjaus, joka tukee veron hyväksyttävyyttä sekä matkailijoiden että elinkeinonharjoittajien keskuudessa.

Rantasalmen kunta on valmis osallistumaan lain jatkovalmistelua koskevaan kuulemiseen.

Rantasalmen kunta